

บทคัดย่อ

เชียงใหม่ นับเป็นเมืองใหญ่ที่เพียบพร้อมไปด้วยความเจริญและความทันสมัย มีผู้คนที่ยากและหลากหลายไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์เข้ามาทำมาหากินแตกต่างกันไปตามวิถีทางของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ และหนึ่งในกลุ่มชาติพันธุ์ที่เข้ามาทำงานเหล่านั้นก็คือ กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเขาปกากะญอ

เพื่อเรียนรู้กลุ่มแรงงานชาวเขาปกากะญอที่ทำงานในตัวเมืองเชียงใหม่ ทั้งสภาพวิถีชีวิต ปัญหาอุปสรรค และวิธีการแก้ไขปัญหา การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันและกันในยามที่กลุ่มหรือเพื่อนเผชิญปัญหาอุปสรรค ผู้วิจัยได้อาศัยประสบการณ์ตรงจากการเป็นชาวปกากะญอที่เข้ามาทำงานและเรียนหนังสือในตัวเมืองเชียงใหม่ ประกอบกับได้ทำการสัมภาษณ์และจัดเวทีแลกเปลี่ยนพูดคุยอย่างเป็นทางการในกลุ่มชาวปกากะญอหลายครั้ง จำนวนรวม 27 ราย และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกอย่างไม่เป็นทางการกับแหล่งข้อมูลสำคัญ ได้ข้อสรุปว่า

แม้แรงงานชาวปกากะญอมีระยะเวลาและการเผชิญกับประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน แต่สิ่งหนึ่งที่พวกเขามีความรู้สึกร่วมกันคือ มาถึงตอนนี้พวกเขาเข้าใจต่ออาชีพรับจ้างว่ามันเป็นงานที่ต้องถวายเป็นชีวิตร่างกายให้กับนายจ้าง ที่สำคัญ การใช้ชีวิตอยู่ในเมืองมันเหมือนกับตนเองไม่มีหมู่บ้าน การเปลี่ยนอาชีพทำงานของพวกเขาเหมือนเป็นการทำให้เขาต้องละทิ้งอาชีพเดิมที่เคยลงมือสะสมทั้งประสบการณ์จากการเรียนรู้ การลองผิดลองถูกด้วยตนเอง และถูกถ่ายทอดจากผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้าน จนมีความชำนาญและเกิดเป็นองค์ความรู้ติดตัวในอาชีพเหล่านั้น แต่การทำมาหากินเลี้ยงปากเลี้ยงท้องในเมืองทำให้บางคนจำเป็นต้องทิ้งชุดความรู้ที่เคยทำอยู่ในหมู่บ้าน

แรงงานชาวปกากะญอที่ลงมารับจ้างขายแรงงานในเมืองเชียงใหม่ล้วนทำงานอยู่ในสถานประกอบการที่รับจ้างแรงงานนอกระบบ ซึ่งแรงงานนอกระบบนับว่าเป็นระบบแรงงานที่มีความสำคัญ แต่ในทางปฏิบัติยังไม่มีกระบวนการคุ้มครองแรงงานและสวัสดิการหรือการช่วยเหลือกลุ่มแรงงานรับจ้างเหล่านี้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นพวกเขาจึงยังต้องเผชิญกับปัญหาอุปสรรคมากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหานายจ้างเอาเปรียบในเรื่องค่าจ้างแรงงาน การใช้แรงงานเกินเวลา การถูกเหยียดหยามในเรื่องสิทธิความเป็นมนุษย์ในกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเฉพาะการมีอคติต่อความเป็น “ชาวเขาชาวเรา” ตลอดจนปัญหาเรื่องสิทธิและสวัสดิการที่แรงงานเหล่านี้พึงจะได้รับ นอกจากนี้ แรงงานบางคนยังตกอยู่ในวงจรรออำนาจของกลุ่มนายจ้างผู้ประกอบการและกลุ่มผู้มีอำนาจในสังคม

แต่สิ่งหนึ่งที่พบในวงจรชีวิตของกลุ่มแรงงานชาวปกากะญอซึ่งนับว่าเป็นสาระประโยชน์สำคัญหนึ่งในการศึกษา คือ แรงงานเหล่านี้จะนำเอาวัฒนธรรมของความเป็นชาวปกากะญอมาใช้ในการดำเนินชีวิตในเมืองร่วมกัน ด้วยการสร้างความสัมพันธ์ สร้างเครือข่ายของกลุ่มแรงงานชาวปกากะญอกันเอง หลายกลุ่มมีการใช้ชีวิตร่วมทุกข์ร่วมสุขกันด้วยความมีเมตตา เอื้ออาทรช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม ในยามที่เพื่อนฝูงสมาชิกกำลังตกทุกข์ได้ยาก และสิ่งที่ทำให้แรงงานชาวปกากะญอเกิดเป็นพลังในการต่อสู้ดิ้นรนกับการมีชีวิตอยู่ในเมืองคือ จุดยืนที่ทุกคนใฝ่ฝันว่าสักวันหนึ่งจะกลับไปใช้ชีวิตอยู่ในหมู่บ้านของตนเอง